

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A résenállók.*)

(*) »Most van a rémek éjjáró szaka — mondja Hamlet — mielőtt megjelenék előtte apja szelleme.« — Mi ezt szeretnénk magyarra fordítani. Praktikusán és magyarul: »Most van a résenállók éjjáró szaka.«

A résenállók a politikai világban különleges genre. Ők önmagukat praktikus embereknek hiszik és vallják; mi azonban gyöngé jellemeknek minősítjük őket, mert a politikai cirkuszok legügyesebb, de legveszedelmesebb bűbácai ezek.

Az ingadozás, megbízhatatlanság örök batteriái, melyekből az avatatlanok amulatára kis históriák röpködnek szanaszét a nagyok portáiról.

Szellemük munkássága egy kérdés körül mozog: »Hogy és mint is lesz?« Semmi sem izgatja őket csak ez, mert

*) Az országgyűlés elnapolása alkalmából elhatározta a bankesoport, hogy augusztusban mozgalmat indít a vidéken az önállóbank érdekében. Mintha csak az lenne az akadály a önállóbank felállításának, hogy nem akarná a vidék népe. Nagyön jól tudják ők, hogy nem ezen mulik a dolog. Ha mégis ehhez az eszközhöz fordulnak, annak a jele, hogy tovább folytatják a pártban az izgatást s ennek révén könnyebben elérjék az öszszel tervüket — a hatalom megkerítését. Ezt leplezi le az *Esztergom*-nak ez a szép cikke.

Szerk.

hát a lét kérdése a legelsőbb rangú kérdés. A haza és a nemzet sorsa, jóléte az más kérdés.

Ezek a politikai Dummer Augustok mindent szeretnek tudni és látni, hogy azzal dicsekedhessenek, mivel nem bírnak.

Mindenkit kell szeretni és egy szuszra mindenkit kell gyűlölni és szidni. Az életbölcsesség csak annyit kíván, hogy a gyűlölet és szidalomnak az idejét, helyét és módját jól el kell találni.

Az egymással versengő feleket kell egymás előtt kölcsönösen, de felváltva leszólni. Szidalom, gáncs legyen a puszkapor, mellyel telíteni kell a politikai levegőt, mert egyébként nem veszik észre az embert.

Ha az ember turpisságát fölön ragadták, akkor a megtérő bűnöst kell ki játszani.

Mások titkát ki kel lesni: azt köztudatba kell átsegíteni s azután az ismeretlenség sűrű bozótjában el kell bujni.

Hogy komoiy politikusnak látszassunk, lötni-futni kell baráttól baráthoz; érdeklődni kell minden fennforgó kérdés iránt. A körülményekhez mérten véleményt kell kockáztatni barát és ellenség előtt egyaránt. Csak azt kívánja meg az életbölcsesség és politikai józanság, hogy a barátnál az ellenségről és az ellenségnél a barátról tartsunk hatalmas dithirambokat.

Igy összeuszitjuk az ellenfeleket s magunk a zavarosban eljatszhatjuk zavartalanul kisdéd játékaikat.

A résenállók jellegzetes sajátása az, hogy pártkörből pártkörbe futkároznak, szimatolnak, mindenütt általánosn helyeselnék. Mindég csak a távollevőket szidalmazni. Ha így alakítjuk ki a politikai morált, mondják a réseállók, akkor nem veszi rossz néven senki, ha szemben hétrét hajlongunk a volt és a leendő miniszterek előtt.

A politikai morál azt sem kifogásolja e körben, ha a párttagok úgy suttyomban egy kis titkos vizitet is tesznek a volt szabadelvű párt még lehető tagjainál, mert hát az ördög még sem alszik mindig. Ha aztán esetleg egy ilyen vizit alkalmával az élelmes fényképiró éppen akkor örökíti meg dicső ábrázatunkat, mikor éppen az ilyen titkos vizit alkalmával a kapun kisonva az utca sodrába tévedünk, lebeszéljük fogós szavakkal a bátor merénylőt s értésére adjuk, hogy utunkat a haza javára hozzuk áldozatul s nem vagyunk arra hajlandók, hogy valamely illusztrált ujságban kürtöljék világgá hazafias munkánkat.

Szerények akarunk maradni s így nem lehet az a szándékunk, hogy minden községi bíró tudomást vegyen korszakot alkotó munkánkról.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A betörés.

Irtá: Bert Sanders.

— Istenem! — így szól Merling asszony a férjéhez, — ha az a kép még sokáig ott marad a falon, egy szép napou kénytelen leszel engem az örültek házába vitetni!

És kétségbeesetten nézett az átelleni étteremben levő, értékes keretbe foglalt kolosszális képre. Merling egy ideig hallgatott. A kérdéses kép Merling urat ábrázolta; emberbaráti és köztevékenységi érdemeiért, egy jubileuma alkalmával ezzel a képpel tüntette ki a város hálás polgársága. A kép a megszólalásig hasonlított Merlingre, a törpe termetű, közönséges, rut arcú, parvenü, aki szégyenes kezdetből, gazdag gyárossá nőtte ki magát, — céltudatos jótékonykodásával nemesi rangra emelkedett és mind ezek dacára megmaradt jelentéktelen, nevenséges apró emberkének, — mindez híven ki volt fejezve a mesteri képen.

Nemcsak a neje, maga Merling is gyűlölte a képet, a találó és éppen ezért nevenséges hasonlatosságáért. De a ravasz és fölé-

nyes Merling ügyesen palástolta bosszuságát és nevének gyakori kitérésére, rókamódon mindig azt válaszolta:

— Ugyan ne beszélj ilyen badarságokat! Tízszerez árért sem tudnék a képtől megválni!

Ez nyilvánvaló, nagy hazugság volt, mert annyira gyűlölte a képet, hogy kész lett volna a házat is felgyújtani, csak hogy megszabadulhasson tőle. A véletlen azonban, békebírói minőségében, legközelebb olyan gondolatot érelelt meg benne, mely felmentette a gyújtogatás veszedelmes bűnétől.

Egy idő óta ugyanis a városban gyakori betörések történtek, míg végre a rendőrségnek sikerült olyan embert letartóztatni, aki — nem minden ok nélkül — alaposan gyanusnak látszott. És megtörtént a hallatlan eset! Merling, mint elnök, kijelentette, hogy nem talál semmi terhelő bizonyítékot és szabadon bocsátotta a foglyot, a tulbuzgó rendőrtisztviselők legnagyobb bámulatára. Úles után azonban maga elé vezettette az embert azon ürügy alatt, hogy még egyszer, négy szemközöt akarja vallatni.

— Müller! — így szólótt ünnepélyesen, mikor a betörővel egyedül volt, — most az egyszer szerencsésen megmenekült, az én elnézés m tolytán. Megértette?

Müller, sapkáját a kezében szorongatva — az ajtóban állott. Apró, sovány, de szerfelett mozgékony testével, meglepő ravasz szemével, rókászerű arckifejezésével, inkább valami díjnokocskához hasonlított.

— Megértettem, nagvságos uram! — válaszolta könnyedén. — De szeretném tudni, mit akar még velem?

Merling felháborodott, hogy őt, a tekintélyes egyéniséget ilyen bizalmas hangon börtökodott megszólítani egy közönséges betörő! De mit tehetett ellene? Ő maga jelentte ki Müller átalanságát. Szabad volt tehát és szabadon, teiszése szerint beszélhetett is vele. Azonkívül most szolgálatot is várt tőle, még pedig nagy szolgálatot.

— Volt e már büntetve? — kérdezte Merling.

— Soha! — kiáltott Müller indignálódva. — És a mai eset megtanított, hogy a jövőben óvatosabb legyek. De mit akar tulajdonképpen velem? Szeretném tudni, mert az idő — pénz.

Merling köhécselt

— Mit szólna ahhoz, ha olyan betörést kelene eikövetni, mely nem ütközik a büntetőtörvénykönyvbe? Szóval, törvényes betörést?

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elváltalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
 Rákóczi-ut. Telefon 130.

A magunk házi tüzhelyén bontogatjuk az egyetértést; a forumon a legbensőbb zavartalan egységet publikáljuk, mert a francia közmondás szerint: »Étre trop d'accord parfois est du danzer« magyarul: »Nagyon egyetérteni néha veszélyes.«

A résenállók egyébként erős és bátor férfiak, kik nem egykönnyen ijednek meg a maguk árnyékától. Sziklák ők a politikai harcmezőn; a hatalommal szemben vaj. Ausztria előtt oroszán, a bársonyszékkel szemben gerlice; az egész világ előtt v. b. t. tanácsos urak . . . csupán az uralomra való vágyakozás szempontjából közvetlen asszony személy előtt: »Te Zebi.« — Ha a politikai látóhatárt komor fellegek szűkítik a dodonai orakulumhoz fordulnak, hol a mindig ülő Pithonissa nem is fukarkodik üres tanácsokban. A hajdankor sybillái érthetetlen szócsovek, a »jól értesült forrás«-ok mellett

Jókaiából idézik: Gyülolettel csapta be Róma kapuját a kiüzött Coriolán s mint siró gyermek tér vissza a kaputól, midőn kezében volt a bosszu. Átkozódva futott el a csatától Salamon, hol hazája népe koronájától fosztá meg s mint vezeklő remete tért vissza a fehérvári templom küszöbén hazáját megáldani. Belizár háromszor meggyüloli hálátlan hazáját s midőn ellenség közelit hozzá, háromszor menti meg végveszedelméből; az utolsó bánat megöli. A vén foscarinak megszakad a szive hazája gyüloletében. Belizár odadobja a koronát meggyülolt hazájának, de nem harcol ellene. Béli Pál meghal a börtönben inkább, mintsem gyülolt hazájának idegen segéllyel fejedelme legyen. »Én gyülolem a hazámat!« Meg kell törni, le kell roskadni e gondolat alatt mindenkinek, legyen ember vagy ördög, a míg lelke körül annak a földnek a porát viseli, amelyet gyülolni akar. Nem

lehet gyülolni a hazát. Ahhoz nincs elég nagy lélek. Hanem eladni; azt lehet. Ahhoz éppen nem kell lélek.

Válságos politikai életet élünk. Nem emberek nagy mondásait megszívlelni ma keltős feladat.

Szívleljék ezt meg első sorban a politikai Dumme: Augustok, kik a hatalomért az egészséges politikai kialakulás szerkerét felborították; kik a politikai circus porondján, mint oroszán mutogattatják magukat, pedig a valóságban fidibuszal szolgálnak Ausztriának. Ne feledjék ezek el, hogy a fidibus a szolgáltatással hübéri jelvénye. Ha valaki ezt megteszi, elismeri a suverenitást.

Jobb lassu, de biztos lépésekben munkálni a haza javát, mint rohamlépésekben áthidalhatatlan akadályokba ütközni és szegyenkezve megfutni.

Görgei Arthur leveléből idézek, melyet a világosi fegyverletétel előtt írt: »A zemplényi prókator kedvéért kivertem az osztrákot, erre a nyakamba hozatta a muszkát, ha ezt kiverném, ugy kötekednék mindenkivel, hogy a nyakamra hozzák a kínai császárt is.« A nagy hang Világosnál elnémult. A bankosok talán e levelet olvasták, hogy kötekednek mindenkivel? Egy kérdésünk van feleletképen: »Meg bírja szegény nemzetünk a második világosi fegyverletételt is?«

Nem jó a tüzzel játszani Nem igen mondhatja ma már a magyar olyan önérettel, mint a világosi fegyverletétel előtt: »Fumus Troes.« Ruet Ilium et ingens gloria Parthenopes, magyarul: »Voltunk Trójaiak! Megdől Ilium és Parthenope roppant dicsősége.«

A futás a »pária« dolga ugyan; de az üdvös megalkuvás és komoly munka a bölcs sajátja. Jól tennék a bankosok, ha nem ülnének fel a »résenállók« ármá-

nyainak, hanem munkába állanának 5k is, hogy végre egy akol és egy pásztor lehessen a politikai életben. E nagy eszmének a visszavonás a megölő be-tüje.

A francia kormány bukása.

Clemenceau György francia miniszterelnököt tegnap a képviselőházban leszavazták. A francia tengerészet kríziséről szóló jelentés kapcsán érte a halálos csapás a kormányt.

Ez a bukás nagy föltűnést fog kelteni egész Európában. Clemenceau, az orvosból lett politikus, az erőstollu író, az ékesszavu szónok, különösen vaszéről volt híres. Erélyes semmitől vissza nem riadó politikus volt.

Nekünk, magyaroknak, több közünk is van a bukott miniszterelnökhöz. Clemenceau fia, ugyanis, magyar leányt vett feleségül. Mikor a fiatal Clemenceau mint mérnök Zemplénmegyében dolgozott, beleszeretett egy nagymihályi földbirtokos leányába és feleségül vette. Három gyermekük van már, akik, ha Zemplénmegyében töltik a vakációt, megtanulnak magyarul beszélni.

Igy történt, hogy tavaly mikor a négyéves »Gyurka« visszatért Párisba, így üdvözölte a most megbukott miniszterelnököt:

— Adjon isten, nagyapó!

Clemenceau megdöbbenve nézett a menyére.

— Miféle nyelven beszél ez a gyerek?

A fiatal asszony azután megmagyarázta az apósának, hogy »mit jelent az inkriminált három szó.

Clemenceau három évig volt miniszterelnök. Mielőtt a kormány élére került volna, belügyminiszter vol. Sarrrian kabinetben.

Egész életét az ellenzéken töltötte és valóságos speciálitása volt a kormánybuktatás. A Dreyfus-pörben szintén nagy szerepe volt.

— Ezt a kérdést nem vagyok képes megérteni. — mondta Müller gyanakodva.

— Mindjárt megmagyarázom. Az ebédteremben függ az életnagyságu arcképem; azt szeretném ellopni. Érti?

— Dehogyan értem!

— Szeretnék tőle megszabadulni és az emberekkel elhitetni, hogy ellopták.

— Hát miért nem lopja el maga, vagy miért nem égeti el?

— Mert az csalás volna — mondta Merling ünnepélyesen. — Nem mondhatom a családomnak, hogy ellopták, mikor bizonyosan tudom, hogy nem lopták el.

— És mit fizet a munkámért?

— Mit fizetek? — ismételte Merling, aki hensejében mindig megővta a szigoru üzleti szempontokat. — Hogy mit fizetek? Hát al kalmat nyujtok magának, becsület: s uton egy olyan képet ellophatni, mely testvérek között is megér huszezer márkát Tudja meg, hogy az emberek messze földről zarándokolnak hozzám, csak hogy a képet láthassák.

— Miért akar mégis minden áron szabadulni tőle?

— Az az én titkom. Nem tetszik, se nekem se a feleségemnek. Enlékül kapiam és éppen azért könnyen megértheti . . .

— Aztán mit csináljak én vele? A képet

nem lehet ugy felolvasztani, mint az ezüstöt, vagy aranyat. Pedig, amint ön mondja, azt a képet már az egész világ ismeri.

— Ostobaság! — türelmetlenkedett Merling — Idegen országban könnyen találhatna rá evőt és vagyont szerezhetne rajta. Csak egy évig kellene a nyilvánosság elől rejtgetni.

Müller megcsóválta a fejét és idegesen dobolt ujjával az asztalon. De hirtelen nagyot és merészet gondolva, így szólt.

— Jól van, uram, elvállalom, — már csak azért is, hogy önnek szivességet tegyek. Egyik kéz mossa a másikat!

— Mikor hajthatná végre a dolgot? — kérdozte megörvendve Merling. — Talán már ma éjjel?

— Sajnálom, — válaszolta Müller halkán titokzatosan — ma éjjel el vagyok foglalva.

— Tehát holnap?

— Holnap is el vagyok már foglalva. De holnapután szabad vagyok.

— Holnapután ünnep lesz!

— Senaj! Én nem tartok vasárnapi munkasünetet. Az egyik éjszaka éppen olyan, mint a másik. A többi éjszakákra pedig már előre le vagyok foglalva.

— De talán nem itt a városban? — kérdte ijedten Merling

— Nem; ne féljen, itt nem sok munkám akad!

— Tehát átadom a házam tervrajzát, hogy annál kényelmesebben . . .

— Mit? — szakította félbe Müller. — Hát azt hiszi, hogy nekem még nincs meg a háza tervrajza? Hát minék tart engem? Nem vagyok én kezdő! Husz esztendő óta dolgozom a szakmámban!

Merling lesütötte a szemét és jónak látta a kivített egészen Müllerre bízni. Meggyőződött, hogy olyan specialistával áll szemben, aki szakmáját tökéletesen érti és akiben teljesen megbízhatik.

Régebben el volt már határozva, hogy Merlingék az ünnepeket a közeli városban lakó legidősebb fiuknál fogják eltölteni. Mikor Merling az ünnep előtti napon hazajött, felesége már az ut előkészületeivel foglalkozott.

— Ma nem utazhatom veled, kincsem. Holnap reggel utánad megyek, mert ma estére egy olyan gyűlésre vagyok hivatalos, ahol okvetlen meg kell jelennem.

— Merling föltűnően izgatott és ideges volt.

— Akkor én se utazom, — mondta Merlingné — mert a cseledeknek már sza-

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

Érdekes, hogy az előbbi köztársasági elnököt, Loubet-t, ugyszólván ő nevezte ki. Senki se gondolt Faure Félix halála után az öreg Loubet Emilre. Clemenceau azonban rövid entrefilet irt a Aurorba az elnövváltozásról, amely így végződött:

— Ami engem illet, én Loubetra szavazok.

Másnap mindenki Loubet-t emlegette, harmadnap pedig megválasztották.

Páris, jul. 21. Még teljesen bizonytalan hogy melyik politikus kap megbízást kabinetalakításra. Előtérben áll Bourgeois Leo személye, de azt hiszik, hogy megáradott egészsége miatt nem vállal megbízatást. Clemenceau utódjával Briandt Poin-Carra, Pischon és Barthou is említettnek. Briandnak komoly kilátásai vannak. Pischon és Barthou valószínűleg megtartják tárcáikat. Sok képviselő azt kívánja, hogy Delcasse kapja a tengerészeti tárcát. Fallière elnök ma délelőtt tanácskozik Clemenceauval.

Páris, július 21. A kormány bukása általános és nagy meglepetést keltett. Erre a színpadias hatásos zárójelenetre senki sem volt elkészülve. Az esemény rendkívül kedvezőtlen hatást tett a parlamenti körökre s általánosan azt mondják, hogy ha Clemenceau kissé több tartózkodással felelt volna Delcassénak az algezirási konferenciára tett célzásaira, akkor a vita kimenetele egészen más lett volna. Egyébként Clemenceau bukását legelső sorban a republikánusok viselkedésére vezetik vissza.

Páris, július 21. Clemenceau trétás jókedvvel hagyta el a minisztériumot. A mikor az újságírók a politikai helyzetről megkérdezték ezt felelte nekik:

— Látják uraim, mégis csak jobb, ha az ember nem lakik minisztériumban. Esernyővel vonultam be és bottal távozom. — Így legalább megtakarítja az ember a költözés költségeit.

Páris, július 21. Az itteni politikai és parlamenti körök egyértelműen azt hiszik, hogy

badzságot adtam és nincs senki, aki kiszolgáljon.

— Ugyan mi jut eszedbe? Erről szó se lehet! — mondta Merling határozottan.

Merlingné tehát elutazott és férje egyedül maradt a háznál, a gyűlöletes arcképpel.

A Müllerral történt megegyezés szerint, kinyitotta az ebédlő egyik ablakszárnyát, lecsavarta a villamos-lámpát és lefeküdt a magányos házban. Izgatottságában kerügte az álmot és az egész éjjel nem hunyta le a szemét.

Már kora reggel felkelt és félig felöltözve, az ebéd öbön, hogy Müller ügyességéről meggyőződést szerezhesen magának

A keretétől megfosztott kép ott állott a kandillóhoz támasztva, krétával e felirattal: »Ezt nem használhatjuk, mert nem értékesíthetjük.«

Az aranyozott keret azonban természetesen eltűnt.

Sőt közelebbi vizsgálat után az is kiderült, hogy az ezüst evőkészletek is mind egy darabig eltűntek . . .

Clemenceau bukását nemcsak a tegnapi vita tárgya s a közte és Delcassé közt lefolyt szónoki párbaj okozta, hanem a disszidens radikálisoknak az a nyilvánvaló igyekezete is, hogy hatalomra jussanak s ezenkívül több külső körülmény is.

A kamara rendesen július 14-ike körül megy szabadságra, de az idén kénytelen volt ülésszakát meghosszabbítani. Százhusz képviselő szabadságot kért, de hogy a dán, svéd és norvég parlamentek meghívását elfogadják ezek most ezekben az országokban tartózkodnak. Ezek közül sokan a megbukott kabinet hívei voltak. Clemenceau bukásának egy másik oka az volt, hogy a kamarában két nap óta az új házszabály szerint szavaznak s ennek értelmében a jelenlevő képviselők nem szavazhatnak a távollévők helyett, holott a régi rend szerint meg volt engedve, hogy távollévő képviselők helyett is beadjanak szavazócédulákat. Így történt az a szokatlan dolog, hogy míg máskor rendesen ötszázhusz-ötszáznegyven volt a szavazó képviselők száma, tegnap mindössze csak háromszáznyolcvannyolc képviselő szavazott. Ez a külső körülmény eléggé megmagyarázza, hogy miért maradt a kabinet tegnap kisebbségben. Egyébiránt a kormány mindössze harminchat szavazattal bukott meg.

A csekei haramiák megszöktek.

Hajza a cigányok után.

Magyarcsékének ismét szenzációja van. A kecskejárásnak csufolt község egyszerre a nyári események központja lett. A miklózlázi betörés most már másodrangú dolog a főhelyet a Nagyváradon elfogott cigánykaraván foglalta el. A lakosság valósággal minden legkisebb részletet les a cigányok felől s most egyébről sem tárgyalnak mint a járás végigfosztóiról az elfogott cigánykaravánról. A karaván pedig nem szegény beszéd tárgya. A nyomozás során a büntettek egész halmaza derült ki a barna szépségre, ami miatt igen szigorú büntetést fognak kapni. A karaván tudja ezt és ezért fél is. Tegnap büntetéstől való félelmükben két cigány a karaván vezetőitől megszökött. A szökésről magyarcsékei tudósítók a következőket telefonálják.

A Nagyváradról Magyarcsékére szállított cigányok ügyébe még mindég nem fejezte be a nyomozást a csendőrség. A karaván tagjai a nyomozás alatt a csendőrség foglyai. A járás haramiái a csendőrség udvarán vannak elhelyezve.

Az udvaron van a négy szekér is, melyek saroglyái mellett ki vannak kötve a sovány, apró cigány lovak. A szekéren cigány asszonyok és gyermekek visitanak és szidják a csendőrséget, míg a férfiak külön válvá beszélgetnek. A cigányokra állandóan csendőrök ügyelnek fel, úgy hogy egy percre sem tervezhetnek, vagy meg nem engedett dolgokat nem tehetnek.

Tegnap este 7 óra után mégis, amikor a csendőrök közül csak két percre senki sem volt az udvaron, a cigányok vezetői Kovács Jóska és Lakatos János a saroglya mellől eloldtak két lovat és azzal a nyitva levő ajtón keresztül a szabadba jutottak. A két cigány a szemtanuk állítása szerint Bucsun felé menekült.

A szökést a szökés megtörténte után öt percre vették észre a csendőrök. A laktanyában azonnal mozgósítottak minden csendőrt. A csendőrök fellármázták a falut és üzöbe vették a cigányokat. A csendőrök a közelben szerzett apró mokány lovakon, szekéren vagy gyalog, a lakosság vasvillákkal, dorongokkal felfegyverkezve a községből kiágazó utakon kezdték meg a cigányok üldözését.

Az üldözés 10 órakor még nem járt eredményel. A magyarcsékei főszolgabíró a szökésről nyomban telefonon értesítette a szomszédos községek elöljáróit, hogy vonuljanak ki és ha a cigányok arra menekülnének tartóztassák fel őket.

A késő éjjeli órákban nyert értesülésünk szerint a hajza még mindég tart, azonban a cigányoknak nem akadtak nyomukra.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb meg-

ujtani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **Személyi hir.** Gerő Ármin rendőr-főkapitány tegnap megkezdette 4 hétre terjedő szabadságát. Távolléte alatt hivatali teendőit Eleméry Ferenc tb. r. főkapitány látja el.

* **A köztisztasági állapot.** A rendőrséghez lépten-nyomon panaszok levelek érkeznek, amelyeknek írói a köztisztasági állapotok keserves volta miatt panaszkodnak és a rendőrségtől kérnek sürgős intézkedést ezen mizériák megszüntetésére. Miután a városi tanács intézkedése folytán az utcák és terek tisztántartása hetek óta a város gazdasági ügyosztályának hatáskörébe tartozik s így az e nembe tartozó teendők végzésére a rendőrség nem hivatott, a rendőrség ez uton is értesíti panaszolókat, hogy panaszukkal a gazdasági ügyosztályhoz forduljanak.

* **Hatósági husszék** A mézáros iparosok indokolt kérelmére a rendőr-főkapitány azon intézkedését, mellyel elrendelte, hogy a növénydékmarha és bivalyhúst augusztus 1-től kezdve külön áruhelyiségben árusítsák, — oda módosította, hogy a rendelkezés november 1-ével lép életbe. Minthogy pedig a hatósági husszék felállításával a kérdéssel szorosán összefügg, a hatósági husszék létesítése is november 1-re marad.

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőröndök, kalapkeferok, fűdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sítábotok, harisnyák, övek, női kizitások, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtekipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

* **Korda Andor Magyarországon.** Korda Andort, a súlyosan sérült képviselőt tegnap Magyarországra szállították. A képviselő fogadtatására az egész község intelligenciája kivonult és nagy ovációban részesítette a beteg követet. A képviselő, mikor kiszállt a vonatból, a község felé fordult és halkán de mosolyogva mondta:

— Nem tudok beszámolót tartani.

A képviselőt, bármily erős is a szervezete, nagyon megviselte a betegség.

* **Itt a kánikula.** Pár nap óta beköszöntött a nyári forróság. Ezen különben nem csudálkozhatunk, hisz ma már megkezdődött a hivatalos meleg időszak, a kánikula. A csillagászati megállapítás szerint ezeknek a napoknak kellene a legmelegebbeknek lenni. A kánikula összesen 33 napig tart; július 22 én Mária Magdolna napján kezdődik s augusztus hó 24 én Szent Bertalan napján ér véget.

* **Szent Antal kenyere Zsibón.** Ez előtt 10 évvel hullott az első fillér a zsibói templom Szent Antal perselyébe. A fillérekből koronák lettek — s a koronák 10—100 koronákra gyűltek össze. Eleinte egy-két szegény nyert alamizsnát a perselyből, míg pár év múlva már 8—10 szegény kapott vasárnaponként egy-egy négy kilógrammos kenyeret. Az 1907. évtől kezdve átlag 18 drb. négy kilógrammos kenyér osztatik ki minden vasárnap d. u. a Szent Antal litánia után a templomban a szegények között, valláskülömbőség nélkül. Idegen vallásfelekezettek közé beékeltek vidéken ily eredmény ritkaság számba megy, hiszen Zsibó 2700 lakosa között alig van 120 róm. kath. vallású. — Diszes oltáron áll a templomban Szent Antal szobra, mely oltárt a zsibói Szent Antal perselyének egyik védhölgye *Péchy Imréné* urnő állandó gondozásban részesít saját költségén. Alig pár hete, impozáns, két szárnyu ajtóval ellátott diszes vasrácszatot készített ugyancsak saját költségén a szentély elé. Jelenleg a templom kifestéséhez szükséges összeg gyűjtésén fáradozik e nemeslelkű urnő, aki e környéken sok éhezőknek ad falatot, jószívűségével sok könnyet szárítva föl a szenvedők arcáról.

* **Veszedelemes erkélyek.** Nincs kellemtlenebb valami, mint mikor az ember a mostani nagy forróságban az utcán kénytelen ló halálában valami ügy után járni és ekkor táján éppen abban a pillanatban, mikor legjobban elmerül gondolataiba az ember, a magasból egy pohár, vagy egy locsoló vízzel nyakon öntik. Aki az ilyen esetet látja, az nevet rajta, mert komikus is az, mikor egy nyugodtan járkáló, vagy siető ember a járdáról olyat ugrik, mintha a föld dobta volna ki. A néző ezt nevesítésnek tartja, de nem a leöntött, aki sürgős utját kénytelen félbeszakítani és hazamenni, mert csupa víz az inge és a ruhája. Tegnap egy panaszkodó járt szerkesztőségünkben és előadta, hogy délután háromszor öntötték nyakon. Kétszer egy egy csinos szobaleány öntötte le. A rossz szándék ki volt zárva, mert a leány a virágokat locsolta, azonban figyelemmel lehetnének a szegény földön járó emberekre is az erkélyes virágtartó tulajdonosok és a virágok cserepei alá vízfogót alkalmazhatnának vagy pedig olyankor locsolnák a virágokat, amikor lent nem jár senki.

* **A pénzügyőri biztosok címe.** A pénzügyminiszter körrendeletben tudatja, hogy a pénzügyőri biztosok kerületi vezetésével meg-

bízott pénzügyőri tisztviselők és szemlészek jövőben egyaránt a m. kir. pénzügyőri biztosok kerület vezetőjének címzendők.

* **Gondoskodás kolera esetén.** A régi járványkórház épületeit és telkét Nagyváradi városa tudvalevőleg átadta a csendőrskola részére. Ezek az épületek eddig katonai beszállásokra voltak szánva, továbbá ki volt jelölve arra a célra, hogy kolera fellépése esetén a kolera betegek a Szent László járványkórházban helyeztetnek el, míg az esetleg előforduló hevenyfertőző betegek a régi járványkórházban nyernek elhelyezést. Dr. *Baróthy Ákos* városi főorvos most sürgős előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben rámutat a fentebb előállott új helyzetre s kéri a tanácsot, hogy sürgősen intézkedjék, miszerint utasítja a városi mérnöki hivatalt, hogy az esetre, ha a kolera hirtelen fellépne, a hevenyfertőző betegek részére megfelelő alkalmas helyiség álljon rendelkezésre.

* **A bajji pénzhamisítók Nagyváradon.** A »Tiszántúl« irta meg első ízben, hogy Bajj községben letartóztatta a csendőrség Tóházi Zágonyi Mihályt és ifj. Hande Józsefet, akik 20—50—100 koronásokat hamisítottak. A letartóztatott embereket tegnap behozták Nagyváradra az ügyészségre. Tóházi Zágonyi Mihálynál házkutatást tartott a csendőrség azonban több bűnjelt, mint a mennyit maga Zágonyi átadott a csendőrségnek, nem találtak. A megtartott nyomozás során kiderült, hogy Zágonyiék a pénzhamisító gépet Debrecenből szereztek és most a gép készítője után kutat a csendőrség.

* **Titokzatos haláleset Tenkén.** Tegnap számunkban megírtuk, hogy Tenkén Schreier Adolfné gyanus körülmények között halt meg. Az orvos szívszélhűdést konstatált ugyan, azt azonban hogy a szívszélhűdést mi idézte elő, nem állapította meg. Az ügyészség elrendelte a vizsgálat megindítását. A tegnapi nap folyamán Nagyváradról kiszállt Tenkére a bíróság és megkezdte a vizsgálatot. A vizsgálat még nincs befejezve, az eddigi eredményekről a hatóság nem nyilatkozik. Nincs kizárva, hogy az esetleges exhumálás a haláleset titokzatosságát el fogja oszlatni, ami igen súlyos gyanu alól ment fel egyeseket, akiknek esetleg érdekük lett volna az asszony halála.

* **A halál torkában.** Biharudvari tudósítónk jelenti, hogy tegnap délelőtt *Szabó István* 8 éves fiú játszás közben beleesett *Boros Ferenc* gözmalomtulajdonos kutjába. *Gábra János* 7 éves barátja vette észre az esetet és segítségért kezdett kiabálni. Erre oda szaladt *Molnár Nemes Károly* s kimentette a már fuldoló gyereket, kiemek az ijedségen kívül semmi baja sem történt.

* **Állandó veszedelem a Kolozsvári-utca külső részén.** Az új vízvezetési teleptől Kolozsvári-utca külső részén már hetekkel ezelőtt lefektették a vízvezetési csöveket. Panaszos levelet kaptunk most, hogy ezen az utvonalon a közlekedés a legnagyobb életveszélynek van kitéve, mert a lerakott csövek felett a föld a vonal egész hosszában besüppedt s néhol fél méterrel mélyebb gödrök tartognak. Tekintettel arra, hogy itt óriási a vidéki forgalom s különösen a kocsiközlekedés, ezek az állapotok tűrhetetlenek. A rendőrség azonban nem vesz róla tudomást, hanem azt várja, amikor a nagyfokú gondatlanság valamely nagyobb szerencsétlenséget okoz. Ha a

legkisebb faluban ilyen nagyfokú gondatlanságot tapasztalna a legutolsó kisbíró, azonnal bejelentené a mulasztást s a mi rendőreink és a városi mérnöki hivatal személyzete, amely mindennap megfordul arra, nem veszik észre ezt a könnyelműséget. Felhívjuk rá a főkapitány figyelmét.

* **Amerikai törvény az erkölcsatlenség ellen.** Nálunk a liberalizmus örve és cégere alatt mindent szabad, ami erkölcsatlenség, úgy a »művészet«-ben, mint az irodalomban. Aki ez ellen szót mer emelni, az új magyarok mindjárt letorkolják s reakcionárius és más hasonló jelzőkkel igyekeznek letorkolni s félrevertik a harangot, hogy veszedelem fenyegeti a liberalizmust. Ezek a minden szenny, trágárságot dicsőítő álliberálisok sokszor szeretnek Amerikára hivatkozni, ahol virul a szabadság és liberálizmus, de azt nem tudják, hogy az a liberálizmus azonban nem az ő szájuk ize szerinti, mert őket itten hangoztatott szabadságukért Amerikában a hüvösre tennék. Ott üldözik az itt dicsőített trágárságokat, úgy a színházakban, mint a lapokban és az irodalomban. Egyik amerikai ujság most érkezett száma ugyanis a következőket közli:

»New-York állam új törvényei. Hughes kormányzó aláírásával törvényerőre emelte a Murhy-féle javaslatot. E szerint az államban ezután szigorú büntetés terhe alatt tilos erkölcsatlenséget tartalmu vagy célzatosságú szidarbort előadni, épp úgy, mint azokat ujságban vagy más nyilvános módon hirdetni. E törvény második szakasza értelmében büntetendő cselekményt követ el az is, aki erkölcsatlenséget tartalmu falragaszokat, vagy képeket közszemlére kifüggeszt. — Hol vagyunk mi ettől, mióta színészet és hírlapirodalom idegen kezekbe került.

* **Öngyilkosság.** Béli tudósítónk írja, hogy tegnap *Pregyán Sándor* béli lakos buskomorságából kifolyólag a padláson felakasztotta magát. Mire hozzátartozói észre vették már kiszenvedett.

* **Elfogott lótolvaj.** Az őssi majorból két nemes csikót loptak el a napokban. A lótolvajok kézkerítése iránt mindent megtett a hatóság még pedig nem eredménytelenül. Mint tudósítónk jelenti tegnap a szeghalmi csendőrmester letartóztatta Földesi Márkot, akinél a két lopott csikót megtalálták. A lótolvajt a bíróságnak fogják átadni.

* **Találtak egy rucát.** Tulajdonosa átveheti a kirágási ügyosztályban.

x **A legkedveltebb arcszépítő,** mely joggal mondható páratlannak, kétségtelenül a híres Földes féle Margit-Créme, mely valóban meghódította a világ hölgyközönségét. Sőt urak is használják, mert teljesen ártalmatlan, a bőr mindennemű tisztátlan ágát, szeplőt, pattanást, mitesszert stb. néhány nap alatt eltávolítja és az arcot üdévé, fiatallá varázsolja. Nemcsak az arcbőrt, hanem a nyak, váll és kéz fehéritésére, finomítására is használják. Hölgyeink elragadtatással szólnak gyors és biztos hatásáról. Nagy tegely 2, kicsi 1 kor. minden gyógyszerárban. Postán küldi: Földes Kelemen gyógyszerész, Aradon.

* **Értesítjük a Magyar Takarékszövetkezet t. üzletvezetőit,** hogy a III-ik évtársulat befizetési f. év július hó 1-én megkezdődtek és a kiadott könyvek az intézet helyiségében átvethetők. *Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága.*

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Leánykerés, Válás után, (Tihanyi vendégszereplésével).

Péntek: Koldusgróf. (Bérczi Gyula vendégjátékával.)

Szombat: Szép Heléna. (Bérczi Gyula vendégszereplésével.)

Vasárnap: délután Jókedvű paraszt, este: Vöröshaju. (Bérczi Gyulával.)

A doktor ur. Lassankint kezdünk hozzászokni, hogy nap-nap után üresen lássuk a színházat. Nem kell már a közönségnek semmi, sem vendégszereplés, se jó előadás, se téli, se nyári színház, csak pihenés. Pedig Molnár Ferenc szellemes boházata megérdemelte volna, hogy többen megnézzék. *Tihanyi* pompás Puzsérja kiűző kabinetalakítás, *Toth Elek* is nagyon jó volt Sárkányi ügyvéd szerepében. Kivülök nagyon tetszetek a *Hevessy* nővérek, *Sik*, *Gózon* és *Tóthné*.

Bérczi Gyula Nagyváradon. Bérczi Gyula, a pozsonyi színház tagja holnap pénteken este a nagyvárad nyári szinkörben lép fel s három estén át az ő régi közönsége előtt fog vendégszerepelni. Régi kedvence Bérczi Gyula a mi közönségünknek és a színházjárók élénk emlékezetében van még mind ama sok móka, vidámság, amit Bérczi Gyula művészeté oly pazarul hint el egy-egy szerepben. Holnap a Koldus grófban lép túl a rokon-szenyvel várt vendég s szombaton a Szép Helénában, vasárnap este a vöröshajuban játszik.

A nyári szinkörben. Ma csütörtökön este újból az arénában játszik a szintársulat. A nyári szinkör valósággal felujult és bizonyos, hogy meg fogja nyerni tetszését. Kedves szórakozó helyé változott a szinkör, amelynek környéke is vidámmá változik; pompás kioszk épült az árnyas fák alá s a színházi közönség ritka kellemes üdülő helyre akad a színházi kioszk terraszán, ahol Pollák vendéglős mindenről gondoskodik, mi szemnek s főleg szájnak kellemes. Ma, az arénába való újbóli bevonulás estjén két vidám szinpadit termék hívja fel a közönség érdeklődését. Csehov Antal pompás 1 felvonásos boházata, a »Leánykerés« és Bisson híres 3 felvonásos francia vígjátéka, a »Válás után«. Az egyfelvonásos boházatlan mindössze 3 szereplő van: *Sik Rezső*, *Hevesi Mariska* és a színház kiűnő vendége, *Tihanyi Miklós*, a Vigszínház tagja. Mindhármójuk pompás alakokat személyesítenek és nagystílű alakítást nyújtanak. A vígjátékban ugyancsak fel lép *Tihanyi Miklós* és több szerepe *E. Kovács Mariskának*, *Hevesi Gusztikának*, *T. Pogány Jankának*, *Tóth Eleknek*, *Désinek* és *Siknek* van.

EGYESÜLETEK.

(A legényegylet ifjusági gyűlése.) A legényegylet ifjusága igazgatójának elnök. lésével csütörtökön e hó 22-én este 9 órakor gyűlést tart az egylet Teleky utcai helyiségében. A gyűlés főtárgyai: ideiglenes tagfelvétel a választmányba küldendő 2 rendezőnek kijelölése és az egyletben rendezendő nyári mulatság. Az egylet összes tagjait, különösen a félvétel előtt állókat, ezúton hívja meg az egylet igazgatója.

Z E N E.

Örökimádás Dalai Alólírott, felbuzdult »Mária Ország« cím alatt megjelent vallásos dalaim nagy erkölcsi sikerein, arra határoztam magamat, hogy a vallásos zeneirodalom terén, eddig kifejtett munkálkodásomat tovább fejlesztem és az egyházi zeneirodalom minden ágára kiterjesztem. Elhatározásom eredménye, egy sajtó alá rendezett munkám »Örökimádás Dalai« mely orgona, (harmonium) kísérettel szerkesztett, 30 egyházi éneket tartalmaz: Istenről, Jézusról és az oltári szentségről. Hogy művemnek egyházi használata elé akadályok ne gördüljenek, a dallamok szövegét, egyházilag elfogadott énekes és ima könyvekből vettem, néhány újabb egyházi író költeményeinek kivételével. Ezeknek előre bocsátása után teljes bizalommal fordulok a vallásos zeneirodalom igen tisztelt pártolóihoz a végből, hogy munkámat előfizetés útján megrendelni sziveskedjenek. Az »Örökimádás Dalai«, című munkám, melyet már sajtó alá rendeztem nagy negyedréte alakban, 30 zenei oldalt tartalmazó díszes füzetben augusztus hónapban jelenik meg. Előfizetési ára: 4 korona, Bolti ára 5 korona lesz. Ugyancsak alólírottoál rendelhető meg a »Mária Ország« cím alatt (36 zenei oldalon) megjelent Mária dalokat tartalmazó füzet is, — ára 5 korona. Temesvár, (Gyárvaros) 1909. július hó. *Hoós János* ny. áll. tan. képzédei zenetanár.

TANÜGY.

Rákóczi-Kollégium.

A Bibornok Hercegprimás fővédnöksége alatt álló ezen középiskolai nevelőintézet nagyszabású és a legmesszebb menő pedagógiai igényeknek és egészségügyi követelményeknek megfelelő palotája a székesfehérvárosi budai résznek egyik legszebb helyén, a Rózsadomb alján, a Marcibányi-tér sarkán áll. A nevelőintézet célja, hogy növendékeit — középiskolai tanulókat — az evangélium szellemében, vallásosságban, Isten és a baba iránti szeretetben nevelve, kötelességeik pontos és lelkiismeretes teljesítésére buzdítsa, a tudomány és társadalmi műveltség elsajátításában úgy támogassa, hogy belőlük egykor jó keresztény férfiak és derék hazafiak váljanak.

A növendékek a felkeléstől a lefekvésig folytonos felügyelet alatt állanak; tanulmányait okleveles paptanárok felügyelése és vezetése mellett végzik, akik őket napi leckéikből kikérdezik. A testi nevelést illetőleg az intézet az angol college-ek példáját tartja szem előtt; előmozdítja a fiatalok fejlődését a különféle sportok szakszerű tanítása által. Minden a testi fejlesztést illető dologban a növendékek az intézet orvosának és tornatajának, elismert szakférfiaknak vezetése alatt állnak. Az intézet vezetése tisztában lévén azzal, hogy a mai társadalom mind igényekkel lép fel egy művelt fiatal emberrel szemben: alkalmat nyújt növendékeinek arra, hogy magukat a modern nyelvekben és zenében az illető nemzetbeli tanítók és okleveles zenetanárok által méréselt tandíjért kiképeztessék.

A növendékek napirendje:

6 órakor fölkelés;

fél 7 órakor a házi kápolnában szent mise, mely alatt a növendékek énekelnek;

1/8 órakor reggeli (kávé vagy tej, két zsemle.) Reggeli után háromnegyed 8 ig a leckék ismétlése.

8—1 óráig előadások.

1 órakor ebéd (hétköznap három tál, vasár- és ünnepnap négy tál étel).

A 2 órától fél 5-ig tartó időbe esik az ének, zene, vívás, sportok, idegen nyelvek tanulása és a szabad játék vagy séta, napok szert felváltva.

Fél 5 órakor oszonna.

5—7 óráig tanulás.

7-től háromnegyed 8 óráig kikérdezés a másnapi leckékből.

Háromnegyed 8 órakor vacsora, utána szabad idő, társasjátékok.

9 órakor esti ima.

Az évi tartásdíj 900 korona, mely négy részletben: szeptember 1-én, november 1-én, január 1-én és március 1-én fizetendő.

A növendékek beírások számot kapnak, mely minden ruhadarabba vöröspamutal bejegyzendő. A ruházaton előforduló kisebb javításokat az intézet díjtalanul eszközli.

A kollégiumba ez időszereint a gimnázium négy alsó osztályába járó növendékek vétetnek fel, kik tanulmányaikat a kollégiummal kapcsolatos és fokozatosan tovább fejlődő érseki főgimnáziumban végzik. A jelentkezéskor 50 korona előleg teendő le; ezzel egyidejűleg történik a gimnáziumba való beiratás is, melyhez a törvényszabta okmányok (születési bizonyítvány, oltási vagy újraoltási bizonyítvány és az utolsó tanév iskolai bizonyítványa) szükségesek. Tekintettel a növendékeknek ugy a kollégiumban, mint gimnáziumban meghatározott számára, igen ajánlatos a jelentkezést a kollégium igazgatóságánál mielőbb eszközölni.

A kollégiumot fenntartó egyesület elnökei: *Mailáth György* gróf v. b. t. t., főrendiházi tag. *Várady L. Árpád* c. püspök, min. tanácsos. A kollégium igazgatója: *Bednárz Róbert* csász. és kir. udv. káplán.

Iskolai értesítők.

IV.

A jászóvári prem. kanonokrend nagyváradai főgimnáziuma.

A főgimnázium értesítője első helyen az iskola igazgatójának, *Novotny S. Alfonznak* a nagyváradai tankerület igazgatói ülésén tartott felolvasását közli, melyben nagy készülettel és a gyakorlati élet alapos ismeretével azt a kérdést fejtegeti, hogy miképp lehetné a szülők érdeklődésének fokozásával, a házi nevelés helyes irányításával, párhuzamos közreműködésével az iskola és család kölcsönös munkáját szorosabb kapcsolatba hozni és győntetőségét biztosítani? A nagy pedagógiai értékű dolgozat a szülők körében is bizonyára kedves olvasmány lesz.

Kiss Kolos Jenő vonzóan, érdekesen és tanulságosan írja le a következő értekezésben azt az egy heti tanulmányutat, melyet *Bednárz Róbert*, a Rákóczi Kollégium vezetője által rendezett zárandoklat és tanulmányut alkalmával Oszországban tett. A sablonos utirajzokat messze felülmúlja.

Az év története bőséges adatokkal szolgál minden tekintetben. A vallás-erkölcsi alap az, melyre az iskola — igen helyesen egész nevelési rendszerét felépíti. Kiváló erőssége ennek a *Mária-kongregáció*, mely az elmúlt évben is egyre nagyobb mértékben folytatta üdvös működését *Szilágyi Dósa* tanár lelkes és odaadó vezetése alatt. Kiemelendő, hogy a legjobb magyar ifjusági lap, a *Zászlónk* 142 növendéknek jár. Van-e sok katolikus középiskolánk, mely ezt elmondhatja magáról? Bár lenne minél több! A tanári kar atyai gondnokságára vall az az erélyes eljárás is, melylyel a Szomor-ügyben szereplő, pornográfiaért lelkesedő VIII. osztályos diákokat eltávolították.

A tananyagot az előirt keretben pontosan bevégezték. Rendkívüli tárgyak voltak: francia nyelv, gyorsírás, műének, egyházi ének, román nyelv. A tanúk öntevékenységet az Eötvös-önképzőkör, a zenekör, a tavaly megalakított zeneönképzőkör, a dalkör és a *Markovits-gyorsírőkör* fokozták. Mindenik igen szép eredménnyel működött, úgy nemkülönb a segélyegylet is.

A tanulók összes száma 629. Ezek közül róm. kath. 284, gör. kath. 96, gör. keleti 26, ágostai 18, református 66, zsidó 120. Magyar 485, német 22, lőt 1, román 102. Tehát 132 gör. kath. és gör. kel. diák közül Nagyváradon 30 vallotta magát magyarnak. A zsidó diákok száma, Nagyváradról lévén szó, természetesen

tetes; még szembeötlőbb, ha kiemeljük, hogy a keresztény növendékek közül 72 kapott ingyenes, 39 fél fizetéses, 14 pedig egész fizetéses, de még mindig kedvezményes ellátást a külföldi internátusokban. A keresztény középiskolák fenntartására áldozik tehát, a ki ez internátusokat támogatja.

ÁVIRATOK.

A király utiterve.

Ischl, július 21. A király augusztus 18-án a tiroli száz éves ünnepségre Innsbruckba utazik és innen Bregenzbe megy, hogy jelen legyen a Zeppelin II. fölszállásánál. Bregenzből az uralkodó nem megy vissza Ischlbe, hanem Bécsbe utazik, a honnan több napi tartózkodás után a nagy hadgyakorlatra Morvaországba megy. A király utazási tervének ezt a megváltoztatását a politikai helyzettel hozzák összefüggésbe.

A trónörökös látogatása a Balkánon.

Bécs, július 21. Ferenc Ferdinánd királyi herceg decemberben meg fogja látogatni a bolgár királyt és a mónákói fejedelmet.

Az új kancellár és a választói reform.

Berlin, július 21. A Berl. Neueste Nachrichten forrásból származó értesülése szerint Bethmann-Holweg politikai álláspontja ugyanaz, mint Bülowé. Az új birodalmi kancellár, ép úgy mint előde a meghatározottabbán ellenzi, hogy a birodalmi gyűlési választói jogot a orosz választásokra is átvigyék.

Az új sah

Berlin, július 21. Teheránból jelentik: Az új uralkodó tegnap délután a lakosság őrnivalgái mellett vonult be Teheránba s az itteni uralkodói palatában szállt meg. Nacionalisták és baktyárok sortalat alkottak és lelkesen üdvözölték a fiatal uralkodót, a ki fényes fogatában jobbra és balra köszöntve hálákkodott az évációt.

A görögországi földrengés.

Athén, július 21. A görögországi földrengésről most érkeznek részletek. A földrengés Amalfián várost teljesen elpusztította, 2000 ház közül egy sem maradt épen. Az emberek közül 300-at eltemettek a romok és harmincat agyonütöttek a leomló épületrészek. Tizenkét gazdag falu is elpusztult. A legnagyobb falu alapítója egy 100 éves ember az egész családját elveszítette, de ő maga megmenekült.

Eltűnt állomásfőnök.

Szeged, július 21. Roboz Lipót szörzégi állomásfőnök irodájában rovacsolást tartott az üzletvezetőség és 12000 korona hiányt talált. A hiány hallatára Roboz megszökött. Az üzletvezetőség felfüggesztette az állomásfőnököt, és újabb rovacsolást tartott, amikor a hiányzó 12000 koronát megírta és Roboz ellen az eljárást megszüntette. Roboz meg most sem került elő.

Igazságszolgáltatás.

§ **Életfogytiglan büntetett gyermekgyilkos** Nagy szenzációt képezett annak idején *Aranyi Gábor* gyilkossága. Aranyi tudvalevőleg a Lovas-utcában agyonlőtte 3 éves *Veronka* nevű leányát. A gyermekgyilkos apát a nagyvárad esküd bíróság életfogytiglan tartó fogházzal büntette, mely ellen Aranyi semmiségi panaszt jelentett be. A Kuria szünidei tanácsa tegnap foglalkozott ezzel az ügyel és az esküd bíróság ítéletét változatlanul hagyta illetve a semmiségi panaszt elutasította.

§ **A Miklózlázurak a vádtanács előtt.** A miklózlázurak rablási bűnyében a vizsgálóbíró elrendelte a vizsgálói fogságot. A gyanúsított egyének, mind a négyen felfolyamodást jelentettek be, mit indokolni kívánnak. A védők az írásbeli indokolást még tegnap beadták. A vizsgálóbíró a felfolyamodások beérkezése után beterjesztette a törvényszéki vádtanács-hoz. A határozat csak holnapra várható. A vádtanács elnöke *Csulyok Béla* lesz.

§ **Kártérítési kereset az államvasutak ellen.** Annak a figyelmetlen elbánásnak, amelyben az államvasutak az utazó közönséget részletekkel s annak az állapotnak, amelyet minden, a szomszédos Püspök és Félix fürdőt látogató s vasárnapi kiránduló utas keservesen tapasztalt már s ami annyi jogos panasznak és kifakadásnak volt okozója, — mint megírtuk — vasárnap délután áldozata is akadt. *Kepes Jenő* kereskedőségét az áldozat, a rémségesen tulszűfolt vasúti kocsiból valóssággal kiszorították utitársai a lépcsőre s innen a Róttó melletti Pecehid vasoszlopa, mely kabátjába akadt, lerántott és a kerekek közé sodort. A szerencsétlen embernek jobb lábát vágta le a vonat s azonkívül is több helyütt súlyosan megsértette. *Kepes*, akit — hibáján kívül — nyomorékká tett ez a szerencsétlenség nem hagyja annyiban a dolgot, hanem megbizta ügyvédjét: dr. *Dukesz Istvánt*, hogy kártérítési igényét érvenyesítse az államvasutak ellen.

KÖZGAZDASÁG.

— **A kamara értesítése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. weni tűzvédelmi szertár parancsnoksága, az 1910 év folyamán szükséges: hím-kellékek, zablák, tanművek, cérna és szövő-árak, különféle ércanyagok, közönséges szerzők, papír, papírfélék, látelszerelési cikkek (óvakarók, ostorok), továbbá irodai és iskolai felszerelések és berendezések, villanvilágítási kellékek és légszuszítási cikkek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő: 1909 augusztus hó 9. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt, d. e. 8-tól délután 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1909 július 20. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. *Dr. Sarkadi Lajos*, titkár.

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

11

Beljebb, a fasor mélyén, szorosan a part fölött, a hanyatló nap ferde sugarai átszűrődtek a fellegeken és rózsaszínre festették a nyárfák ormait és a hid-bolt alatt loccsanó habokat. A mosó-sulykok zajába és a kacsák hápogásába gyermekhangok vegyültek. A part egyik részén, a koldusok katlanában egy csapat iskolás gyermek játszott a lármás játékaikat. *Lőrincz* félt, hogy felismerik és a strassbourgi ut felé menekült.

Szorogatott állapotában megingyelt a sorsát minden embernek, kivel találkozott; — a köszörűst, ki a hid szélén forgatta köszörűskövét, a fuvarost, ki lelógatott lábakkal nehéz szekere oldalán ült, a kórakás előtt kuporgó köfajtót, — mind, mind boldogabbnak tartotta nálánál.

Kiért a szabadba; megállott egy árok mellett és elgondolkozott megmondhatatlansága következményein. Biztosra vette, hogy otthon kemény lécke várja. Egy pillanatra nem tűnődött, nem lenne e jobb, haladék nélkül keresztapjához menne. A címet melyet a marquis neki mondott, jól eszében tartotta. Majd kérdészködni fog utána és az emberek megmutatják neki az Islettesbe vezető utat. Szükség esetén derék földmivelőknél hál meg, kik majd adnak neki vacsorát és éjjeli szállást; ily jószívű emberekkel mindig találkozott mesekönyveiben. — S ily formán másnap megérkezik keresztapjához, ki majd úgy fogadja, mint egy eltévedt gyermeket...

Ennyire jutott ábrándjaiban, midőn kolompolás és ostor-pattogás ütötte meg tületét. Felémelte fejét.

Az uton szürke ernyővel fedett, nyomorult gebék által vont kocsik haladtak, hosszú sorban. A kocsik lassan követték egymást az esti szürkületben; a lovak kinos megerőltetéssel vonták terhüket, a férfiak irtózatosan káromkodtak és köröskörül félig meztelen, kenderhaju gyermekek sivitottak.

Német kivándorlók voltak, kik Havreba utaztak, E szegény emberek *Lőrincz*re oly hatással voltak, mintha vérszomjas banditák lennének. Rögtön megsemmisítették utazási terveit. Ugy rémlett előtte, mintha reá kacsingatnának; egyik a másikra mutatott, sajátos jargonjukat mormogva. Eszébe jutottak a mesék: cigányok által elrabolt gyermekekről; félelem fogta el és a réteken át a külvárosig futott.

Midőn a városba ért, az éj már beállott; lábai kifáradtak; gyomra korgott az éhségtől. Nem maradt más hátra, mint visszatérni a sütődébe és lépteit siralmasan a couronne tér felé irányozta. Midőn a zsidó utcából kiért, észre vette talán a szülői házat; szíve dobogni kezdett; s midőn meglátta a kerek kenyeret és cipők árnyát a sütőde üvegajtóján, étvágya rögtön eltűnt.

A boltot egy gyetya bágyadt fénye világította meg. A földszinti szárnyas ajtón fény sugar hatolt ki, jelenve, hogy a munkásnők még a műhelyben vannak. A collegium tornyán háromegyed hetet ütött az óra.

— Majd pontban hét órakor megy k be a sütődébe; — mormogá *Lőrincz*, ki az elodázó expediensből bátorságot akart meríteni.

(Folyt. köv.)

«MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET»

NAGYVÁRAD.

Fekete Sas Palota, a «Magyar Bank» helyiségében.

1909. július 1-én nyílik meg a harmadik évtársulat, mely három évig tart. A belépő tag hetenkint 20 fillért fizet be egy üzletrész után.

Az első és második évtársulatban 12.000 üzletrész van jegyezve.

A három év eltelte után a tag a befizetett tőkét és a ráeső nyereségyrészt készpénzben megkapja.

A szövetkezet tagjai kezes nélkül kapnak kölcsönt.

Befizetett összegük négyötöd részét bármikor kivethetik.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtaanit!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYSAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozzuk, hogy a

Bihar Sörcsarnokunk

vezetésével megbiztuk POPOVITS SÁNDOR kit is jóindulatu támogatásban részesíteni és vendéglőnket és sörkimérőnket továbbra is szives látogatásukkal szerencsétleni kegyeskedjenek

Kiváló tisztelettel

Krausz Béla és Társa

Üzletmegnyitás.

Alulírott a Bihar vendéglő és sörcsarnok vezetésével megbizott, van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a Bihar sörcsarnok és étterem vezetését átvettem. Legfőbb igyekezetem lesz a n. é. közönséget jó kiszolgálás által kielégíteni.

Tisztán kezelt gyári kimérésben világos N.-Várad sör és Szt. László gyógymaláta sör, továbbá hamisítatlan Nagyvárad és érmelléki borok, kitűnő magyar konyha igen mérsékelt árak mellett a legjobb és legpontosabb kiszolgálás.

Kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

megbizott.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítottok. Ugyszintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hűvös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnák cigány zené mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatóst kér tisztelettel

KECSKEMETHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÖGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÖGYVIZ-

*zel gyomor; oese; hólyagés
bélbántalmaknál oalamint
asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

Kapható **Wurst József** fűszer-
csemege- és ásványviz kereskedésében
N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

antiquariumában lehet igazán
nagy választékban kapni
Nagyvárad, Rakóczi-ut.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tüzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál

Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szivesen szolgálunk.

Pártoljuk a helyi ipart

Tanulók felvételnek.

Telefon 491. szám

Hölgyek
részére nélkülözhetetlen.
Legjobb szépitőszer a

FÖLDES - FÉLE MARGIT CRÉME.

Pár nap alatt biztosan eltávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtkát (Mittesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít.

Ára: kis tégely 1 kor. nagy tégely 2 kor.

Kiváló toilett-cikkek: Margit-hölgypör (3 színben) 1-20 kor., Margit szappan 70 fillér, Margit-fogpép 1 kor., Margit areviz 1 kor.

Kapható NAGYVÁRADON: Szénássy Ferenc, Csanda Endre, Farkas István, Nagy Kormány Zoltán, Hegedüs R., Bleier József, Grósz Sándor, Heringh Sándor, Leszner Alfréd, Molnár Lajos, Nyíri György, Pohl Jenő, Vadász Albert drog. Berger Sándor illatsz. — SZALONTÁN: Berkes Ármán, Szabó Emil gyógyszerárakban.

Párettan és csodás hatású!

Óvkozdunk názzaloktól!

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigorúan szolid családi mulla óhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a negy tőváb n. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Kizárólag saját szüretelésű borok* Frissen csapolt kőbányai sör. Estéként cigány zene. Kitágásalan magyar konyha. Polgári árak.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradai tisztviselő fogyasztási szövetkezet szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

Biró István

cipész mestsr

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásukat. És egyéves önkéntes uraknak minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányo abban.

Olcsó árak!

Pontos munka!

Alapított 1889-ben.

Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a

TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szíves figyelmébe ajánlom »Emke« perquette és padlófénymazam, kerti butor festékei mindenféle színben brundinon, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcerémem vevőimet 20 év óta eismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

!! Kérem címemre ügyelni. !!

Kalap virágok

a legfinomabb kivitelben, valódi francia rózsák a legszebb színekben, valamint präparált pálmák, disznővények és menyasszonyi koszorúk mélyen leszállított árban kaphatók Kapucinus-utca 5. sz. alatt. Régi virágok festését és frissítését jutányos áron eszközli: REICH :: IRMA, művirágkészítő. ::

„ANNA“-bál a Püspök-fürdőben.

Folyó hó 24-én, szombaton igen nagyszabásu fényes

- ANNA-bált -

rendezünk, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívjuk,

A R e n d e z ő s é g.